

Ink jw 1986:01
1986-09-19

SB 264 186

1 (2)

00103

RADIONÄMNDEN

BESLUT

1986-08-28

ÄRENDE

RR 45/86

GRANSKNINGSÄMNE

Rapporteringen om mordet på statsminister Olof Palme i riksradiation under natten 28 februari - 1 mars 1986

ANMÄLARE

Thomas Paulsson, Torkel Knutssonsgatan 33, 116 51
STOCKHOLM

Anmälaren anser att riksradios ekosändningar i rubricerade hänseende inte motsvarade programföretagets skyldigheter enligt radiolagen. Någon närmare precisering av kritiken förekommer inte i anmälan.

Radionämnden har vid beredningen av ärendet tagit del av en utredning om händelseförloppet inom riksradiation under den aktuella natten. Utredningen har utförts av riksradios programsekretariat. Den påbörjades enligt uppgift drygt tre veckor efter mordet på Palme och avslutades den 16 april. Enligt utredaren ger rapporten en "sannolik" bild av händelseförloppet, snarare än en i alla detaljer exakt beskrivning.

Sveriges Riksradio har vidare avgivit bifogade yttrande.

I programföretagets utredning påpekas vissa brister i larmrutiner m.m., avslöjade i samband med den exceptionella händelsen. Mot denna bakgrund vill nämnden inledningsvis erinra om att frågor som rör intern organisation, planering m.m., faller utom nämndens granskningsuppdrag. Enligt förordningen (1978:482) med instruktion för nämnden avgränsas uppdraget till att genom efterhandsgranskning pröva om programverksamheten överensstämmer med 6 § radiolagen (1966:755) och de närmare bestämmelserna om programverksamheten i avtalen mellan staten och programföretagen.

Enligt 6 § radiolagen ska programverksamheten bedrivas opartiskt och sakligt med beaktande av att det ska råda en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet i rundradiation. I 9 § avtalet (från år 1979) mellan staten och riksradiation föreskrivs att programverksamheten ska bedrivas med beaktande av ljudradios centrala ställning i samhället. Denna bestämmelse tar bl.a. sikte på mediets genomslagskraft. Vidare anges i 11 § avtalet skyldigheter för programföretaget att bl.a. meddela nyheter samt att kommentera eller på annat sätt belysa händelser och skeenden, varvid det ska ges en allsidig information.

I förevarande fall framgår av riksradios utredning att II var den nyhetsbyrå som först rapporterade om mordet på statsminister Palme. II:s första s.k. telegramflash om händelsen gick ut kl. 00.20 den 1 mars, dvs. ca en timme efter mordet. Genom en serie omständigheter, vilka närmare utreds i rapporten, fick sändningsledaren i den då enda pågående sändningen ("Stjärnornas musik", P 3) klart för sig vad som inträffat först omkring klockan 00.40. Sändningsledaren avbröt då sina insatser som programledare, för att i stället starta larmning av personal enligt ett visst system. Programmet fortsatte med enbart musik av popkaraktär, enligt en tidigare uppgjord musiklista. Detta pågick till kl. 01.10, då ekopersonal fanns på plats (sedan 15-20 minuter) och gjorde en första nyhetssändning om mordet. Denna första ekosändning följdes av stillsam musik. Mellan musikstyckena gick hallåmannen in och återgav kortfattat vad som sagts i ekosändningen. Han upplyste också lyssnarna om att nya ekosändningar skulle följa varje hel timme. Av utredningen framgår vidare att utlandsprogrammet (UTP) började sända kl. 02.00 och riksradios invandrarredaktion (RINVA) två timmar senare.

Sammanfattningsvis konstaterar nämnden att det rör sig om en tidsutdräkt på 50 minuter från det att II sände sin första "flash" tills riksradios nyhetspersonal fanns på plats och gjorde den första ekosändningen om mordet. Därefter följde under den aktuella natten regelbundna ekosändningar varvade med stillsam musik och återkommande upplysningar från sändningsledaren för P 3:s nattprogram.

Mordet på landets statsminister var självfallet en exceptionell händelse med vittgående konsekvenser. En sådan händelse måste naturligtvis rapporteras och belysas med minsta möjliga tidsfördröjning. Riksradiion har här ett speciellt ansvar, med tanke på mediets centrala ställning. Särskilt bör i detta sammanhang understrykas riksradios unika möjligheter till snabbhet och direkt-rapportering över hela landet. Den tidsfördröjning som i det aktuella fallet uppstod i rapporteringen är dock enligt radionämndens mening inte så stor att den kan anses innebära något brott mot tillämpliga föreskrifter i 1979 års avtal. Vad som framkommit i ärendet ger inte heller vid handen att det skulle föreligga något brott mot 6 § radiolagen.

På radionämndens vägnar

Bengt Wieslander

Bengt Wieslander

Dan Lundberg

Dan Lundberg

I detta beslut har deltagit Bengt Wieslander, Sven B. Ek, Inga Hamngren, Inge Janérus, Margit Jonsson, Annika Öhrström och Berit Löfstedt

660
SVERIGES RIKSRADIO AB

Typ: ...

Datum:

INKOM

1986-08-20

RADIONÄMNDEN

RADIONÄMNDEN

Ärende RR 45/86-II

Aktbil. 8

Sveriges Riksradios yttrande över rapporteringen om mordet på statsminister Olof Palme under natten 28 februari - 1 mars 1986 (RR 45/86).

Radionämnden har berett Riksradiion tillfälle att yttra sig över huruvida rapporteringen om mordet på Olof Palme natten mellan den 28 februari och 1 mars överensstämmer med avtalet, 9 § (centrala ställningen) och 11 § pkt 1. Det har antecknats till protokollet med begäran om yttrande att nämnden tagit del av Riksradiions interna utredning om vad som hände inom företaget under natten.

I anmälan, som ligger till grund för radionämndens granskning, - eller i begäran om yttrande - finns inte angivet vad som skulle ha brustit i Riksradiions rapportering. Under hand har bolaget erfarit att nämnden önskar Riksradiions yttrande över det faktum att nyheten om Olof Palmes död utsändes i radion kl 01.10 - 50 minuter efter det att nyheten om mordet blivit känd via TT. Riksradiion yttrar sig därför endast över detta och inte om innehållet i de olika sändningarna som behandlade mordet.

Som framgår av Riksradiions interna utredning meddelades nyheten om Olof Palmes död första gången strax efter klockan ett på natten, då nattradion i P 3 bröts för en extra ekosändning. Därefter sändes extra nyhetssändningar regelbundet under resten av natten. Riksradiion var därmed det första svenska massmedium som direkt informerade allmänheten om vad som hänt.

Ingen av de åberopade bestämmelserna i avtalet ställer krav på hur lång tid som får förflöta mellan den tidpunkt då radion får del av nyheten och den tidpunkt då radion offentliggör den. Bestämmelserna, som Riksradiion uppfattar dem, rör innehållet i programmen. Självklart kan, enligt Riksradiion, emellertid tidsaspekten spela en viss roll vid bedömningen av om företaget uppfyller sina skyldigheter enligt dessa bestämmelser i avtalet. Det torde dock gälla sådana fall där t ex en nyhet sänds så sent att medborgarna inte ges en praktisk möjlighet att ta ställning i en viktig fråga. När det gäller publiceringen av nyheten om mordet på Palme måste dock avtalets andra krav vara vägledande t ex kontroll av saktligheten och i vilket sammanhang nyheten förmedlas. Här kan inte i första hand föreligga ett krav på skyndsamt, utan det viktigaste är att kontroll av nyheten

och planering av sändningen får ta den tid i anspråk som behövs. Riksradien kan inte finna att 50 minuters förberedelsestid (inklusive restid till radiohuset för vissa medarbetare) för förmedling av denna nyhet är orimligt lång.

I den interna utredningen framkom vissa brister i Riksradiens rutiner vid nyhetsbevakning under tider då ekoredaktionen inte är bemannad. Detta har lett till att bolaget nu kommer att ändra rutinerna och - för att förbättra den journalistiska bevakningen - planerar att införa nyhetssändningar också på nätterna. De förändringar som vidtagits och planeras är en följd av interna - huvudsakligen journalistiska - bedömningar och är inte föranledda av att rapporteringen under natten 28/2 - 1/3, enligt Riksradiens uppfattning, skulle strida mot avtalet.

Med hänvisning till ovanstående kan Sveriges Riksradio inte finna att den anmälda rapporteringen skulle strida mot några bestämmelser i radiolagen eller avtalet med staten.

Stockholm den 19 augusti 1986

Bengt Eriksson